

КАЛЕНДАРНІ ПЛАНИ

2 клас. I семестр

УКРАЇНЬСЬКА МОВА

(За підручником М. Д. Захарійчук)

64 години (4 години на тиждень)

Мар'яна ЗАХАРІЙЧУК, кандидат педагогічних наук,
Київський університет імені Бориса Грінченка

№	Тема	Дата
ЗВУКИ І БУКВИ		
1	Звуки і букви. Українська абетка	
2	Розташування слів за абеткою. Виконання аналітико-синтетичних вправ	
3	Склад. Перенос слів із рядка в рядок по складах. Правила переносу	
4	Правила перенесення частин слів із літерами й та ь у середині слова. Закріплення понять "один", "багато"	
5	Голосні звуки. Букви, які позначають голосні звуки. Правильне інтонування речень	
6	Голосні звуки. Букви, які позначають голосні звуки. Звуко-буквений аналіз слів	
7	Наголос. Наголошені й ненаголошені звуки	
8	Урок розвитку писемного мовлення. Підпис малюнка за його змістом. Слухання-аудіювання	
9	Ненаголошені голосні звуки [е], [и]. Поняття "перевірне слово"	
10	Ненаголошені голосні звуки [е], [и]. Поняття "перевірне слово"	
11	Ненаголошені голосні звуки [е], [и]. Поняття "перевірне слово"	
12	Ненаголошені голосні звуки [е], [и]. Поняття "перевірне слово"	
13	Приголосні звуки. Спостереження за роботою мовленнєвих органів під час вимови приголосних звуків	
14	Звуки [дз], [дз']. Перенос слів із буквосполученням дз	
15	Удосконалення вимови звуків [дз], [дз'], [дж]. Поділ слів на склади	
16	Урок розвитку писемного мовлення. Підпис малюнка за його змістом. Слухання-аудіювання	
17	Удосконалення вимови звуків [ш], [ч]. Буква щ	
18	Закріплення вимови звуків [дз], [дз'], [дж], [ш], [ч]. Звуко-буквені співставлення дз, дж, щ	
19	Удосконалення вимови звуків [г], [г]. Пропедевтичне вивчення роду іменника	
20	Закріплення вміння звуковимови твердих і м'яких приголосних, поділу слів на склади	
21	Дзвінки та глухі приголосні звуки. Закріплення уміння ділити слова на склади	
22	Порівняння вимови звука [ф] із вимовою буквосполучення хв на початку слова. Закріплення уміння правильно вимови дзвінких приголосних наприкінці слова	
23	Закріплення уміння звуковимови твердих, м'яких, глухих і дзвінких приголосних, поділу слів на склади	
24	Урок розвитку писемного мовлення. Підпис сюжетного малюнка за його змістом. Слухання-аудіювання	
25	Позначення м'якості приголосних буквами і, я, ю, є	
26	Закріплення уміння правильно позначати на письмі м'якість приголосних звуків, звуко-буквених співставлень	
27	Закріплення уміння правильно позначати на письмі м'якість приголосних звуків буквами я, ю, є, і. Звуко-буквені співставлення у словах з буквами я, ю, є, і. Списування тексту з пропущеними буквами	
28	Закріплення уміння правильно позначати на письмі м'якість приголосних звуків буквами я, ю, є, і. Звуко-буквені співставлення у словах з буквами я, ю, є, і. Списування тексту з пропущеними буквами	
29	Позначення м'якості приголосних звуків знаком м'якшення. Правила переносу слів із ьо. Звуко-буквені співставлення у словах з ьо	
30	Позначення м'якості приголосних звуків знаком м'якшення. Правила переносу слів із ьо. Утворення прикметників від іменників	
31	Позначення м'якості приголосних звуків знаком м'якшення. Поділ слів із ьо на склади для переносу. Робота з прислів'ями	
32	Урок розвитку писемного мовлення. Підпис серії сюжетних малюнків за почутим змістом, запитаннями вчителя	
33	Позначення м'якості приголосних звуків знаком м'якшення. Поділ слів із ьо на склади для переносу. Списування тексту, використовуючи слова з довідки	
34	Подовжені м'які приголосні звуки. Умовне позначення таких звуків. Поділ слів із подовженими звуками на склади для переносу	

№	Тема	Дата
35	Подовжені м'які приголосні звуки. Поділ слів на склади для переносу. Розвиток умінь складати розповідь за початком, серією сюжетних малюнків	
36	Подовжені м'які приголосні звуки. Поділ слів на склади для переносу. Звуко-буквений аналіз слів	
37	Подовжені м'які приголосні звуки. Поділ слів на склади для переносу. Звуко-буквений аналіз слів	
38	Апостроф. Вимова слів з апострофом	
39	Апостроф. Вимова слів з апострофом. Поділ слів з апострофом на склади для переносу	
40	Урок розвитку писемного мовлення. Підпис серії сюжетних малюнків за почутим змістом, запитаннями вчителя. Складання порад, як користуватися книжкою	
41	Опрацювання вимови слів, які пишуться без апострофа	
42	Узагальнення знань про звуки, букви, правила переносу слів	
СЛОВО		
43	Слово. Лексичне значення слова. Тлумачний словник	
44	Тематичні групи слів. Розподіл слів на тематичні групи за певними ознаками (колір, форма, приналежність)	
45	Добір слів для доповнення речень. Слова, близькі та протилежні за значенням	
46	Уявлення про частини мови. Іменник. Слова-назви істот і неістот, запитання, які ставлять до них	
47	Іменник. Слова із предметним і абстрактним значенням	
48	Урок розвитку писемного мовлення. Підпис серії сюжетних малюнків за почутим змістом, запитаннями вчителя, опорними словами	
49	Іменник. Змінювання іменників за числами (один — багато). Розрізнення іменників, які відповідають на запитання хто?, що?	
50	Іменник. Змінювання іменників за числами. Групування предметів за видовими значеннями	
51	Іменник. Змінювання іменників за числами. Розвиток діалогічного мовлення. Узгодження слів у реченні	
52	Велика буква в іменах, по батькові та прізвищах. Списування тексту, використовуючи слова з довідки	
53	Велика буква в іменах, по батькові та прізвищах. Списування тексту, використовуючи слова з довідки	
54	Велика буква у кличках тварин. Розрізнення слів-назв тварин і слів-кличок тварин	
55	Закріплення правил вживання великої букви в кличках тварин	
56	Урок розвитку писемного мовлення. Підпис серії сюжетних малюнків за почутим змістом, запитаннями вчителя, опорними словами	
57	Уживання великої букви у назвах міст, сіл, річок, гір	
58	Уживання великої букви у назвах вулиць, площ, майданів. Узагальнення знань про іменник	
59	Прикметник. Зв'язок прикметника з іменником	
60	Прикметник. Зв'язок прикметника з іменником. Практичне змінювання прикметників за числами	
61	Прикметник. Зв'язок прикметника з іменником. Практичне змінювання прикметників за числами. Прикметники з протилежним значенням	
62	Прикметник. Зв'язок прикметника з іменником. Практичне змінювання прикметників за числами. Прикметники, які відповідають реальним ознакам предметів	
63	Узагальнення знань про прикметник, його зв'язок з іменником. Практичне змінювання прикметників за числами. Прикметники подібні за значенням	
64	Урок розвитку писемного мовлення. Підпис серії сюжетних малюнків за почутим змістом, питаннями учителя, опорними словами	

ЛІТЕРАТУРНЕ ЧИТАННЯ

(За підручником В. О. Науменко)

48 годин (3 години на тиждень)

Віра НАУМЕНКО, кандидат педагогічних наук, доцент,
Київський університет імені Бориса Грінченка

№	Тема	Дата
1	Ознайомлення з новим підручником "Літературне читання" і посібниками до нього. В. Нестайко "Мое перше вересня", В. Діденко "Вересневе сонечко"	
НАРОДНІ ДИТЯЧІ ПІСНІ ТА МАЛІ ЖАНРИ (14 год.)		
2	Твори, які народилися давним-давно. Скринька усної народної творчості	
3	Скринька пісень-небилиць. Укр. нар. пісенька "Два півники". Поняття "персонаж твору"	

№	Тема	Дата
4	Скринька пісень-забавлянок. Укр. нар. пісенька “Зайчику, зайчику”. Діалог, складання і розігрування діалогів. Складання забавлянок за поданими словами	
5	Скринька пісень-закличок. Особливості побудови, промовляння пісні-заклички. Заклички “Іди, іди, дощичку”, “Не йди, не йди, дощичку”, “Глухий дощик”	
6	Позакласне читання*. Твої друзі–книжки. Поняття “збірка творів”. П. Утевська “Син рослинного світу”	
7	Скринька дитячих пісень-ігор. Особливості побудови тексту пісні-гри, мова твору. Розігрування пісні “Подольночка”. Вивчення напам’ять	
8	Пісенний фольклор, його види (інсценівки, ігри), призначення. Розігрування інсценівок, передача інтонацією характеру діалогу, супроводження його жестами, мімікою. Пісні “Ходить гарбуз по городу”, “А продай, бабусю, бичка”***	
9	Ознайомлення із колядками, щедрівками.** А. М’ястківський “Сію, посіваю”. Узагальнення знань про дитячий пісенний фольклор	
10	Загадка. Скринька загадок. І. Сенченко “За лісом, за пралісом золота діжа сходить”	
11	Прислів’я, приказки як перлини усної народної творчості. Скринька прислів’їв і приказок. А. Григорук “Влітку день годує рік”	
12	Позакласне читання*. Про пісню у віршах, казках. Жартівлива пісня. М. Познанська “Що буває, коли пісеньку образять”, В. Нестайко “Кеша і Реша, або казка про пісню”	
13	Скринька скоромовок. Особливості промовляння скоромовок. Темп читання (повільний, помірний, швидкий). Складання скоромовки за аналогією до прочитаних	
14	Скринька лічилок. Жанрові особливості лічилки. Поняття “ритм”	
15	Узагальнення знань про дитячі пісні й малі жанри	
АВТОРСЬКІ ВІРШІ ТА МАЛІ ЖАНРИ ДЛЯ ДІТЕЙ (12 год.)		
16	Поняття “автор твору”, “авторські твори”. Вірш Марійки Підгірянки “Ліс”. Удосконалення вміння співвідносити зміст малюнка, його настрої із рядками у вірші	
17	Осінь-мальовничка у вірші Марійки Підгірянки “Прийшла осінь”	
18	Позакласне читання*. Світ навколо тебе. Твори, у яких описана поведінка тварин та їх дружба з людиною. Г. Демченко “Варвара” (уривки)	
19	Вірші-забавлянки Н. Забіли “Ладки, ладоньки, ладусі...”, “Ой чук-чуки...”. Розігрування забавлянок	
20	Настрій твору. Н. Забіла “Дощ іде”	
21	Загадки Л. Глібова. Поняття “авторське ставлення”	
22	Вірші С. Жупанина про дітей. “Наталчина пригода”. Поняття “пригода”	
23	Коли твір відкриває свої таємниці. Твори різних жанрів про соловейка. А. Волкова “Весна зелені”	
24	Позакласне читання*. Авторські скоромовки, лічилки, небиліці, ігри. Є. Гуцало “Лис зустрів у лісі лиса”; Т. Коломієць “Жмурки”, “Небиліця”; А. Коцур “Як кошеня з хвостиком посварилося”; Г. Бойко “Ух і Ох”, “Якби”	
25	Вірші Олени Пчілки для дітей. Фольклорні записи. Інтонування віршів. Поняття “спотиканки”	
26	Скоромовки Г. Бойка “Лелі”, “Подзьобав і пострибав”	
27	Узагальнення знань про авторські вірші й малі жанри для дітей	
НАРОДНІ КАЗКИ (8 год.)		
28	Поняття “народні казки”. Завдання зі скриньки народних казок. А. Костецький “За голубими вітриками...”	
29	Поняття “герої казки”, “головний герой”, “подія”. Складання казки “Колобок” за схемою, порівняння її з повним змістом, переказування за схемою близько до тексту, вибірково. Читання казки в особах, розігрування	
30	Позакласне читання*. Чи легко творити добро? Укр. нар. казка “Капці для Святого Миколая”, О. Зима “Про сіру горличку з чорним намистом”	
31	Казка — ланцюжок дій персонажа твору. Поняття “розвиток подій”. Складання продовження основної частини казки за допомогою поданої схеми. Укр. нар. казка “Горобець та билина”	
32	Поняття “вчинок героя казки”, “повтор”. Укр. нар. казка “Лисичка-сестричка” (уривки). Переказування стисле та близько до тексту. Порівняння складеного продовження казки із поданим оригіналом	
33	Скринька казок народів світу. Рос. нар. казка “Міньба” (уривки)	
34	Угор. нар. казка “Як дівчина короля перехитрила”. Поняття “зачин”, “основна частина”, “кінцівка”	
35	Серб. нар. казка “Жбан меду” (уривки). Основна думка казки. Порівнювання вчинків однотипних героїв у казках різних народів. Розігрування в парі розмови між персонажами	
36	Позакласне читання*. Узагальнення знань дітей про народні казки. Шотланд. нар. казка “Я сам”. Англ. нар. казка “Сорочаче гніздо”. Поняття “передбачення”	

№	Тема	Дата
ПОЕТИЧНА МАЙСТЕРНЯ (7 год.)		
37	Твори дарує дітям літературна скарбниця. Поняття “рима”. А. Костецький “Дивна звичка”	
38	Доповнюємо рядки віршів, добираємо рими. Ритм. В. Скомаровський “Іграшки”, В. Терен “Осінь”, І. Січовик “Неслухняний язик”	
39	Наповнення поезій звуками природи. Поняття “звукопис”. Виразне читання віршів. М. Вінграновський “Теплий дощик-срібнопад”, Т. Коломієць “Бусел”, П. Воронько “Чапля зшила черевики”	
40	Настрій у вірші. Засоби створення емоційного забарвлення вірша. О. Сенатович “Веселий сміх”, “Дівчинка малює сонце”**	
41	Коли твір відкриває свої таємниці**. О. Сенатович “Веселий сніг”, С. Жупанин “Віхола”. Читання науково-художніх творів, виокремлювання в них наукової інформації. А. Волкова “Зимова казка”	
42	Позакласне читання*. Що переживає персонаж твору. Самостійне читання та аналіз творів. В. Сухомлинський “Прийшла мама”, Олександр Олесь “Трусинятко”, О. Комова “Незадоволена Генрієтта”	
43	Скринька поезій. Складання віршів за початком, віршованих рядків — за римами. Поняття “поетична збірка”**	
ЖИТТЯ І ТВОРЧИСТЬ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА (5 год.)		
44	Життя і творчість Т. Шевченка. пейзажна лірика. Поняття “пейзаж у художньому творі”. Поезії “Зоре моя вечірняя” та “Зацвіла в долині...”	
45	Туга Т. Шевченка за Україною. Поєднання художнього слова і живопису. Порівняння картин природи у вірші Т. Шевченка “Сонце заходить” та на репродукції картини М. Пимоненка “Вечоріє”**	
46	Світлий настрій у ліричних творах Т. Шевченка. Засоби художньої виразності у поезії. Вірш “Тече вода з-під явора”	
47	Калина і верба у поезії Т. Шевченка. Створення словесних картин за поетичними пейзажами. “Кобзар”. Читання уривків з поеми “Сон”	
48	Узагальнення знань про життя і творчість Т. Шевченка	

* Науменко В. О. Матеріал до уроку. Чарівне слово: Кн. для позакл. читання у 2 кл. / В. О. Науменко, І. Г. Сухопара. — К.: Літера ЛТД, 2010. — 160 с. : іл.

** Науменко В. О. Перлінка : кн. з літ. читання : дод. до підруч. “Літературне читання” для 2-го кл. : навч. посіб. / Віра Науменко. — К. : Генеза, 2013. — 120 с. : іл.

МАТЕМАТИКА

(За підручником Ф. М. Рівкінд, Л. В. Оляницької)

64 годин (4 години на тиждень)

Тетяна ПРОЦЕНКО, вчитель
початкової школи СЗШ № 132, м. Київ

№	Тема	Дата
ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО У 1-МУ КЛАСІ (16 год.)		
1	Повторення вивченого. Усна і письмова нумерація чисел. Одноцифрові та двоцифрові числа	
2	Додавання і віднімання чисел без переходу через розряд. Складання задач за коротким записом	
3	Порядкова лічба у межах 100. Порівняння виразу і числа. Складання і розв’язування задач на збільшення (зменшення) чисел на кілька одиниць	
4	Записування чисел у нумераційну таблицю. Розкладання чисел на розрядні доданки. Розв’язування задач із двома запитаннями	
5	Тиждень, доба, година. Додавання і віднімання одиниць вимірювання часу. Множина. Поділ групи предметів на множини	
6	Математичний диктант. Закріплення додавання і віднімання двоцифрових чисел без переходу через розряд	
7	Точка, промінь, пряма, відрізок. Істинні та хибні висловлювання. Творча робота над задачею	
8	Метр, дециметр, сантиметр. Додавання і віднімання одиниць вимірювання довжини. Складання і розв’язування задач за малюнками	
9	Назви чисел при додаванні. Рівняння. Розв’язування рівнянь на знаходження невідомого доданка. Розв’язування задач	
10	Переставний закон додавання. Застосування переставного закону додавання. Складання і розв’язування задач за схемами	

№	Тема	Дата
11	Істинні та хибні висловлювання. Назви чисел при відніманні. Розв'язування рівнянь на знаходження невідомого зменшуваного	
12	Кілограм. Розв'язування рівнянь на знаходження невідомого від'ємника. Розв'язування задач за допомогою рівняння	
13	Складання прикладів на віднімання з прикладів на додавання. Одиниці вартості. Додавання і віднімання одиниць вартості. Побудова відрізків	
14	Літр. Дії з іменованими числами. Складання і розв'язування задач за схемами	
15	Узагальнення і систематизація знань	
16	Контрольна робота	
ТАБЛИЧНЕ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ У МЕЖАХ 20 З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ РОЗРЯД (19 год.)		
17	Аналіз контрольної роботи. Таблиці додавання і віднімання числа 2. Пряма і обернена задачі. Складання і розв'язування обернених задач	
18	Таблиці додавання і віднімання числа 3. Знаходження довжини ламаної. Складання і розв'язування обернених задач	
19	Таблиці додавання і віднімання числа 4. Порівняння виразів. Істинні та хибні висловлювання	
20	Вираз зі змінною. Позначення змінної буквою. Кути. Складання і розв'язування задач за малюнком	
21	Таблиці додавання і віднімання числа 5. Знаходження значень виразів. Прості і складені задачі	
22	Вправи на закріплення вивчених таблиць додавання і віднімання. Многокутник. Периметр многокутника	
23	Самостійна робота. Таблиці додавання і віднімання числа 6. Прямокутник. Знаходження значень виразів	
24	Таблиці додавання і віднімання числа 7. Розв'язування складених задач. Знаходження периметра прямокутника	
25	Складання і розв'язування складених задач за коротким записом. Порівняння іменованих чисел. Квадрат	
26	Таблиці додавання і віднімання числа 8. Задачі на знаходження невідомого зменшуваного. Розв'язування рівнянь	
27	Перевірка дій додавання і віднімання. Розв'язування складених задач. Знаходження периметра фігур	
28	Таблиці додавання і віднімання числа 9. Задачі на знаходження периметра фігур	
29	Узагальнена таблиця додавання і віднімання одноцифрових чисел. Задачі на дві дії	
30	Розв'язування складених задач двома способами. Знаходження і порівняння периметра фігур	
31	Застосування дужок для запису числових виразів. Вправи і задачі на закріплення вивчених таблиць додавання і віднімання. "Магічні квадрати"	
32	Математичний диктант. Знаходження значень виразів, які містять дужки. Перетворення з іменованими числами	
33	Формування вміння читати вирази і розв'язувати вирази. Складання і розв'язування задач за коротким записом	
34	Математичний диктант. Вправи і задачі на закріплення вивченого матеріалу	
35	Контрольна робота	
УСНЕ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ У МЕЖАХ 100 З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ РОЗРЯД (29 год.)		
36	Додавання одноцифрового числа до двоцифрового частинами (37+6). Розв'язування складених задач. Знаходження значень виразів з буквеним компонентом	
37	Складання і розв'язування задач за коротким записом. Правила округлення чисел	
38	Вправи на закріплення вивченого виду додавання. Складання буквеного виразу за текстовою умовою	
39	Додавання двоцифрового числа до одноцифрового частинами (7+15). Розпізнавання многокутників	
40	Віднімання одноцифрового числа від двоцифрового круглого числа (40-8). Виконання творчих завдань	
41	Віднімання одноцифрового числа від двоцифрового частинами (35-7). Розв'язування складених задач. Порівняння виразів	
42	Додавання і віднімання іменованих чисел. Округлення чисел. Складання і розв'язування задач за коротким записом	
43	Вправи на закріплення вивчених випадків додавання і віднімання. Творча робота над задачею	
44	Вправи на закріплення вивчених випадків додавання і віднімання частинами. Розпізнавання многокутників. Знаходження значень буквених виразів	
45	Порозрядне додавання двоцифрових чисел (27+16). Розв'язування задач на дві дії	
46	Додавання двоцифрових чисел різними способами. Знаходження периметра многокутника	

№	Тема	Дата
47	Обчислення прикладів з іменованими числами. Складання і розв'язування задачі за поданою таблицею	
48	Вправи на закріплення вивчених випадків додавання і віднімання. Творча робота над задачею	
49	Порозрядне віднімання двоцифрових чисел. Обчислення прикладів з іменованими числами	
50	Самостійна робота. Розв'язування задач складанням виразу	
51	Центнер. Обчислення прикладів з іменованими числами. Розв'язування задачі рівнянням. "Магічні квадрати"	
52	Віднімання двоцифрових чисел різними способами. Складання і розв'язування задач за коротким записом	
53	Вправи на закріплення вивчених випадків додавання і віднімання. Розпізнавання кутів різних видів. Творчі завдання	
54	Обчислення виразів на дві дії. Ознайомлення із задачею на три дії	
55	Вправи на закріплення вивчених випадків додавання і віднімання. Перетворення іменованих чисел. Розв'язування складених задач	
56	Коло і круг. Побудова кола за допомогою циркуля. Діаметр, радіус. Складання обернених задач	
57	Вправи на закріплення вивченого матеріалу	
58	Розв'язування рівнянь. Задачі на знаходження третього доданка. Знаходження значень виразів з буквеним компонентом	
59	Обчислення виразів на дві дії. Порівняння виразу і числа. Розв'язування задач на три дії. "Магічні квадрати"	
60	Дії з іменованими числами. Розв'язування задач на знаходження третього доданка	
61	Порівняння виразу і числа. Доповнення рівностей. Розв'язування задач	
62	Узагальнення і систематизація знань. Розв'язування нестандартних задач способом міркування	
63	Контрольна робота	
64	Аналіз контрольної роботи. Підсумок роботи за семестр	

ПРИРОДОЗНАВСТВО

(За підручником І. В. Грущинської)

32 години (2 години на тиждень)

Ірина ГРУЩИНСЬКА, вчитель-методист, м. Київ

№	Тема	Дата
1	ВСТУП Що таке явища природи? Ознайомлення з підручником, зошитом та іншими робочими матеріалами	
ГОТУЄМОСЯ ДО МАНДРІВОК ПОРАМИ РОКУ (13 год.)		
2	Яку форму має Земля? Сонце. Форма Сонця і Землі. Глобус. Висота Сонця на небосхилі. Дослідницька лабораторія	
3	Яку форму має горизонт? Горизонт. Лінія горизонту. Визначення основних сторін горизонту за допомогою Сонця	
4	Чому буває день і ніч? Обертання Землі навколо своєї осі. Зміни розташування Сонця в різні пори року. Доба. Дослідницька лабораторія	
5	Чому відбувається зміна пір року? Рух Землі навколо Сонця. Рік. Гномон	
6	Урок-екскурсія. Як спостерігати за полудневим розташуванням Сонця? Вимірювання довжини тіні гномона. Визначення основних сторін горизонту	
7	Як вимірювати температуру повітря? Термометр. Будова термометра. Вимірювання температури повітря. Дослідницька лабораторія	
8	Де у природі міститься вода? Властивості води. Океани, моря, прісні водойми. Вода у хмарах, ґрунті, рослинах, тілах тварин та людини. Дослідницька лабораторія	
9	Як змінюється стан води при нагріванні й охолодженні? Три стани води. Дослідницька лабораторія	
10	Що таке колообіг води в природі? Види опадів. Рух води в природі. Колообіг	
11	Якими бувають погода і хмарність? Погода, хмари, стан неба, хмарність, основні види хмар. Показники погоди. Дослідницька лабораторія	
12	Як виникає вітер? Властивості повітря при нагріванні й охолодженні. Рух повітря — вітер. Дослідницька лабораторія	
13	Як народні прикмети допомагають передбачати погоду? Народні прикмети про погоду. План проведення спостережень за природою і погодою. Календар природи	

№	Тема	Дата
14	Перевір себе: що я знаю про вплив Сонця на природу і погоду	
МАНДРІВКА ПЕРША. ПРИРОДА ВОСЕНИ (16 год.)		
15	Які в осені прикмети? Осінні місяці, періоди осені. Ведення спостережень за природою восени	
16	Урок-екскурсія. Які зміни відбуваються в природі восени? Спостереження полудневої висоти Сонця за допомогою гномона, вимірювання довжини тіні гномона. Визначення температури повітря, хмарності, напрямку вітру та основних сторін горизонту	
17	Як змінюється нежива природа восени? Тривалість дня і ночі восени. Вплив зменшення полудневої висоти Сонця на температуру повітря, стан неба, опади, вітер	
18	Які осінні явища відбуваються у житті рослин? Залежність життя рослин восени від стану неживої природи. Плоди, насіння, коренеплоди, осінньоквітучі рослини. Пожовтіння листя, листопад	
19	Як різняться рослини за тривалістю життя? Однорічні й багаторічні рослини. Деревя, кущі, трави. Тривалість життя рослин, початок плодоношення	
20	Як розмножують рослини? Будова квіткових рослин. Способи розмноження рослин. Значення розмноження рослин для природи і людей	
21	Як розселяються рослини? Різноманітність плодів і насіння та її значення для поширення рослин у природі. Способи розселення рослин у природі	
22	Чому восени добре ростуть гриби? Грибний сезон. Їстівні та отруйні гриби	
23	Як змінюється життя комах і риб восени? Будова та спосіб життя комах. Будова та спосіб життя риб. Як комахи й риби готуються до зими	
24	Як змінюється восени життя птахів? Особливості будови та спосіб життя птахів. Осінні явища в житті птахів. Перелітні та осілі птахи	
25	Як змінюється життя звірів восени? Особливості будови та спосіб життя звірів. Зміни у житті звірів восени	
26	Які зв'язки існують між неживою та живою природою? Вплив зміни полудневої висоти Сонця восени на тривалість дня і ночі, температуру, хмарність, вітер. Вплив змін у неживій природі на рослини і тварин. Поділ тварин на групи за характером живлення	
27	Які осінні турботи у людей в містах і селах? Праця людей восени. Дари садів, полів, городів. Заготівля на зиму овочів і фруктів	
28	Перевір себе: що я знаю про осінні зміни в природі?	
МАНДРІВКА ДРУГА. ПРИРОДА ВЗИМКУ (9 год.)		
29	Які прикмети у зими? Зимові місяці, періоди зими. Ведення спостережень за природою взимку	
30	Урок-екскурсія. Які зміни відбуваються у природі взимку? Вимірювання полудневої висоти Сонця гномоном. Визначення температури повітря, хмарності, напрямку вітру. Зміни в житті рослин і тварин	
31	Як змінюється взимку нежива природа? Ознаки зими в неживій природі. Тривалість дня і ночі взимку. Вплив Сонця взимку на погоду. Утворення криги та льоду. Дослідницька лабораторія	
32	Як рослини пристосувалися до зими? Пристосування дерев і кущів до зими. Стан зимового спокою у рослин. Штучна ялинка, композиції з гілок хвойних дерев	

ПРИРОДОЗНАВСТВО

(За підручником Т. Г. Гільберг, Т. В. Сак)

32 години (2 години на тиждень)

Тетяна ГІЛЬБЕРГ, кандидат географічних наук,
Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти;

Тамара САК, доктор психологічних наук, Інститут спеціальної педагогіки Національної академії педагогічних наук України

№	Тема	Дата
ВСТУП (5 год.)		
1	Явища природи. Пори року	
2	Наша планета — Земля. Чому на Землі буває день і ніч	
3	Чому на Землі існують пори року	

№	Тема	Дата
4	Що таке гномон? Практична робота. Вимірювання довжини тіні від гномона та планування регулярних (1–2 рази на місяць) спостережень за висотою Сонця опівдні	
5	Урок систематизації і узагальнення знань	
ПРИРОДА ВОСЕНИ (18 год.)		
6	Ознаки осені	
7	Водойми. Водойми свого краю восени	
8	Зміна стану води при нагріванні. Термометр	
9	Вимірювання температури Практична робота. Визначення показів термометра за малюнками	
10	Кругообіг води у природі	
11	Що таке погода та як її передбачити	
12	Осінні явища в житті рослин	
13	Якими бувають дерева, кущі, трав'янисті рослини	
14	Плоди і насіння. Дослідницький практикум: “Як зберегти в домашніх умовах плоди та насіння”	
15	Гриби: їстівні й отруйні	
16	Як тварини готуються до зими. Комахи восени	
17	Птахи восени	
18	Звірі восени	
19	Невидимі ланцюжки в осінньому лісі	
20	Міні-проект “Будьмо знайомі!”	
21	Міні-проект “Як готуються до зими бджоли?”	
22	Екскурсія. Спостереження за природою восени	
23	Урок систематизації і узагальнення знань	
ПРИРОДА ВЗИМКУ (9 год.)		
24	Ознаки зими	
25	Як утворюється лід на ставку	
26	Погода взимку	
27	Рослини взимку. Дослідницький практикум: “Як зберегти ялинку перед новорічними святами”	
28	Тварини взимку. Як зимують птахи?	
29	Звірі взимку	
30	Екскурсія. Спостереження за природою взимку (у лісі, парку)	
31	Практична робота. Ознайомлення з формою сніжинок за допомогою лупи	
32	Урок систематизації і узагальнення знань	

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО

(За підручником Л. С. Аристова, В. В. Сергієнко)

16 годин (1 година на тиждень)

Людмила АРИСТОВА, кандидат педагогічних наук,
Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

№	Тема уроку	Сприйняття та інтерпретація творів музичного мистецтва	Виконання творів музичного мистецтва	Елементи інтеграції	Основні поняття	Дата
ТИПИ МУЗИКИ (8 год.)						
1	Жили-були три музичні кити	Д. Кабалевський “Три кити”	“Пісня про школу”, сл. В. Вікторова, муз. Д. Кабалевського		Музика, пісня, танець, марш	
2	На гостини до пісні	Л. ван Бетховен “Бабак”	“Пісня про школу”, сл. В. Вікторова, муз. Д. Кабалевського, поспівка “Бім-бом”	Фр. м/ф “Кицин дім”, фр. м/ф або к/ф “Золотий ключик або Пригоди Буратіно”	Пісня, мелодія	

№	Тема уроку	Сприйняття та інтерпретація творів музичного мистецтва	Виконання творів музичного мистецтва	Елементи інтеграції	Основні поняття	Дата
3	У королівстві співучих мелодій	Я. Степовий "Лугом іду"	"Школяр", сл. Б. Лепкого, муз. Ф. Колесси	Фр. м/ф "Пісенька для всіх"	Пісня	
4	Запрошує танець	П. Чайковський, вальс з балету "Спляча красуня"; С. Рахманінов "Італійська полька"	"Школяр", сл. Б. Лепкого, муз. Ф. Колесси, поспівка "Ми співали"	Фр. з б-ту "Спляча красуня", фр. м/ф "Спляча красуня"	Танець, полька	
5	Танці жартують	Д. Шостакович "Вальс-жарт"; Д. Кабалевський "Танець молодого бегемота"	"Ой заграйте, дударики", сл. В. Панченка, муз. А. Філіпенка		Танець, вальс	
6	Крокуємо разом	Д. Кабалевський "Три варіанти маршу"; Є. Адамцевич "Запорізький марш"	"Ой заграйте, дударики", сл. В. Панченка, муз. А. Філіпенка, поспівка "Добрий день вам, діти"	Фр. к/ф "Вогнем і мечем", "Запорізький марш"	Марш	
7	Марші для іграшок	П. Чайковський "Марш дерев'яних солдатиків"; М. Блантер "Футбольний марш"	"Веселий музикант", сл. Т. Волгіної, муз. А. Філіпенка	Фр. м/ф "Дитячий альбом. Марш дерев'яних солдатиків"; фр. м/ф "Як козаки у футбол грали"	Марш	
8	Пісня, танець і марш зустрічаються	Б. Фільц "Коломийка"; П. Чайковський "Танець з кубками" з балету "Лебедине озеро"; Г. Татарченко "Гей ви, козаченьки"	"Веселий музикант", сл. Т. Волгіної, муз. А. Філіпенка, поспівка "Дзвінка пісенька"		Пісня, танець, марш	
ВИРАЖАЛЬНЕ ТА ЗОБРАЖАЛЬНЕ В МУЗИЦІ (8 год.)						
9	У колі музичних настроїв	Л. ван Бетховен "Весела. Сумна"	Білор. нар. пісня "Перепілонька"		Музика виражає	
10	Музика і рух	М. Глінка "Попутна пісня", М. Римський-Корсаков "Політ джмеля" з опери "Казка про царя Салтана"	Білор. нар. пісня "Перепілонька" поспівка "Ми крокуєм вгору"	Фр. м/ф "Казка про царя Салтана", м/ф "Політ джмеля"	Музика зображає	
11	Створюємо музичні портрети	Д. Кабалевський "Три подружки"	А. Мігай "Зимонька-зима"		Музичний портрет	
12	Як музика малює картини природи?	Е. Гріг "Ранок" із сюїти "Пер Гюнт"	А. Мігай "Зимонька-зима", поспівка "Зимонька"	Фр. м/ф "Музичне шоу" (Е. Гріг "Ранок")		
13	Який характер музики?	В. Даченко "Сердитий гном", М. Сильванський "Пташка і кицька"	"Семеро гномів", сл. і муз. А. Житкевича	Фр. м/ф "Білосніжка і семеро гномів"; м/ф "Про те, як гном пішов з дому"; фр. м/ф "На гостинах у гномів"	Характер у музиці	
14	Святкуємо разом із музикою	Укр. нар. пісня "Ой сивая тая зозуленька" в обр. М. Леонтовича	"Семеро гномів" сл. і муз. А. Житкевича, поспівка "Щедрик"		Обробка пісні	
15–16	Перевір себе Урок-концерт		Музичні твори на вибір учителя та учнів			

ІНТЕГРОВАНІЙ КУРС “МИСТЕЦТВО”

(За підручником Л. М. Масол, О. В. Гайдамаки, Н. В. Очеретяної, О. М. Колотило)

32 години (2 години на тиждень)

Людмила МАСОЛ, кандидат педагогічних наук,
Інститут проблем виховання НАПН України, м. Київ;**Олена ГАЙДАМАКА**, Інститут інноваційних технологій і змісту
освіти МОН України, м. Київ;**Наталія ОЧЕРЕТЯНА**, Інститут проблем виховання НАПН України,
м. Київ

№	Тема	Компонент “Музичне мистецтво”	Компонент “Образотворче мистецтво”	Дата
ПОРИ РОКУ І НАРОДНІ СВЯТА (16 год.)				
1, 2	Звуки і кольори природи	Звуки природи і мистецтво. Пасторальна музика. Художньо-творча діяльність (ХТД): поспівка “Дзвоник кличе нас до школи”. Укр. нар. пісня “Пішли діти в поле”. Сприймання музичного мистецтва (СММ): В. Косенко “Пасторальна”. Поняття “пастораль”	Кольори природи і мистецтво. Живопис. Художник-живописець. Сприймання образотворчого мистецтва (СОМ): І. Айвазовський “Пейзаж”; В. Бабак “Вулиця в Чугуєві”; Л. Литвин “Древній Луцьк”; С. Жуковський “Лісове озеро”, “Золота осінь”. ХТД: утворення палітри відтінків синього кольору (акварель). Створення пейзажу “Враження від перебування на морі (березі річки)” (акварель, 2 пензлі, палітра). Поняття “пейзаж”	
3, 4	Осінні барви	Голоси природи в музиці. ХТД: М. Ведмедеря, Г. Коваль “Осінь”. Ритмічна гра “Луна”. СММ: А. Вівальді “Пори року”, “Осінь”; Р. Шуман “Веселий селянин”. СОМ: Н. Піколе “Збір яблук”. Поняття “програмна музика”, “співацьке дихання”	Колорит (теплий, холодний). Вибір формату, розташування лінії горизонту. СОМ: Л. Афремов “Барви осені”, “Доц”. ХТД: утворення на палітрі різних відтінків жовтого і зеленого кольорів; створення осіннього пейзажу (штампування зім’ятим папером або шматком поролону; гуаш). Поняття “колорит”	
5, 6	Мелодії осені	Музичні (звукові) пейзажі. Правила слухання музики (повторення) ХТД: поспівка “Прощальна пісня журавлина”. Добір музичних інструментів для супроводу. Створення картин осінньої природи. СММ: М. Чембержі “Хмаринка”. СОМ: П. Волокидін “Хмари над морем” Поняття “регістр”	Забарвлення навколишньої природи в різні пори року. Висока та низька лінія горизонту. Розташування предметів на площині (ближче — більше; далі — менше). СОМ: Є. Орликов “Азов”; В. Бабак “На ставку”. ХТД: створення пейзажу, який передасть настрої осені. Вибір високої чи низької лінії горизонту	
7, 8	Ритми осіннього дощу	Казка про веселі краплини. ХТД: А. Мігай, Н. Кулик “Дощик”. Створення ритмічних звукових картин: “Веселий дощик”, “Осіння злива”. СММ: В. Косенко “Дощик”. Поняття “штрих”	Передача руху в пейзажі. СОМ: Б. Піаніда “Вітряний день”; М. Тимченко “Вітер”. ХТД: зображення штрихів, різних за розміром та напрямком; створення пейзажу з осіннім дощем (різними штрихами) (акварель або гуаш)	
9, 10	Подолист	Пісня. Танець (повторення). Роль темпу і гучності в музичному творі. ХТД: створення мелодій до віршів на подані ритми. СММ: П. Чайковський “Осіня пісня” (Жовтень) із циклу “Пори року”. Поняття “цикл”	Пейзажі з природних матеріалів. Розташування предметів на обраному форматі. СОМ: А. Ковальова “Пейзаж” (із природних матеріалів). ХТД: вправи на складання різних форм із природних матеріалів; створення композиції з осіннього листа на тонованому картоні	

№	Тема	Компонент “Музичне мистецтво”	Компонент “Образотворче мистецтво”	Дата
11, 12	Про що розповів натюрморт	Овочі і фрукти — на картинах, у піснях, музично-театральних виставах та мультфільмах. Балет (повторення). ХТД: укр. нар. пісня “Ходить гарбуз по городу”. Виконання пісні в ролях. Гра “Оживи картину”. СММ: К. Хачатурян “Галоп”, “Варіації Вишеньки”, “Хо́да сеньйора Помідора” з балету “Цибуліно”. СКМ: м/ф “Цибуліно”. СОМ: Дж. Медей “Осінь”	Осінь різнобарв’я на картинах. Натюрморт. Форма, розмір, колір предметів у натюрморті. Композиційний центр. Розміщення предметів на обраному форматі. СОМ: А. Оберман “Натюрморт”; П. Бураковський “Натюрморт зі скрипкою”. ХТД: підбір і складання предметів для натюрморту; створення натюрморту з кількох предметів (акварель, гуаш, сіль). Поняття “натюрморт”, “композиційний центр”	
13, 14	Обжинки	Календарно-обрядові пісні. Жниварські пісні. Гопак. Соліст, хор (повторення). ХТД: укр. нар. пісня в обробці для хору М. Леонтовича “Женчичок-бренчичок”; М. Мусоргський «Гопак» з опери “Сорочинський ярмарок”. СОМ: Ф. Гуменюк “Обжинки”; А. Платов “Жнива”. Поняття “гопак”	Творчий натюрморт. Форма овочів (конус, куля, циліндр). СОМ: М. Тимченко “Ходить гарбуз по городу”. ХТД: створення творчого натюрморту (колективна робота). Ліплення овочів, які “мешкають” на одному гомінкому городі (кольоровий пластилін, солоне тісто)	
15	Узагальнення знань			
МИСТЕЦТВО І РУКОТВОРНИЙ СВІТ (16 год.)				
16, 17	Троїсті музики	Народні музичні інструменти (українські: сопілка, скрипка, бубон, бандура, цимбали, трембіти). Троїсті музики. Пісенність і танцювальність. ХТД: А. Філіпенко “Ой заграйте, дударики”. Вокальна дикція, артикуляція. СОМ: українські народні музичні інструменти; Н. Дігтяр “Троїсті музики”; І. Труш “Трембітарі”. СММ: укр. нар. мелодія “Наспів з полонини” (у виконанні “троїстих музик”). СКМ: д/ф “Коломия” (“троїсті музики”). Поняття “троїсті музики”	Плановість у пейзажі. Кольорове рішення для передачі плановості. СММ: український танок у виконанні троїстих музик. СОМ: М. Фіголь “Полонина”. ХТД: передача кольоровими плямами предметів на передньому, середньому, дальньому планах; створення пейзажу з горами та полонинами (акварель, гуаш, поролон)	
18, 19	Як сопілка флейтою стала	Казка “Як сопілка флейтою стала”. СММ: В. Кирейко, награвання Лукаша з опери “Лісова пісня”; Й. Бах “Жарт”. ХТД: послівки “Я маленька дівонька”, “Я маленький хлопчик”. СОМ: К. Мане “Флейтист”; Е. Канзаїні “Мрійник”	Графіка. Художні засоби графіки. Графічне зображення. СОМ: М. Білас “Лісова пісня”; Н. Курій-Максимів “Співаночки”; О. Ліола “Птахи”. ХТД: зображення різних ліній, відповідно до прослуханої мелодії; відтворення звучання сопілки різними лініями, крапками та кольоровими плямами	
20, 21	Для кожного звіра і птаха у казки свої голоси	Тембр. Регістр, штрихи (повторення). Відтворення різних регістрів у нотному записі. Скрипковий ключ. ХТД: послівка “Різні голоси”. СММ: С. Прокоф’єв, симфонічна казка “Петрик і Вовк” (теми Петрика, Пташки, Качки). СОМ: інструменти симфонічного оркестру (струнний квартет, флейта, гобой)	Зображення птахів. Співвідношення частин фігури птаха. Розміщення зображення пташки в центрі композиції СКМ: м/ф “Петрик і Вовк” (фрагмент). СОМ: Е. Шеферд “Птахи”. ХТД: вправи на зображення плямами форми птаха; малювання пташки на гілочці дерева	
22, 23	Для кожного звіра і птаха у казки свої голоси (продовження)	Тембр (продовження). Відтворення різних регістрів у нотному записі. Басовий ключ. СММ: С. Прокоф’єв, симфонічна казка “Петрик та Вовк” (теми Кішки, Дідуся, Вовка, Мисливців). СОМ: інструменти симфонічного оркестру (кларнет, фагот, валторна, литаври, барабан)	Характер тварин у творах мистецтва. СКМ: м/ф “Петрик та Вовк” (фрагменти). СОМ: кадри з м/ф “Петрик і Вовк”; В. Борових “Життя прекрасне”, “Кіт Баська”, ХТД: створення образу котика із солоного тіста з наступним розписом фігурки (гуаш, акрилові фарби)	

№	Тема	Компонент “Музичне мистецтво”	Компонент “Образотворче мистецтво”	Дата
24, 25	Для кожного звіра і птаха у казки свої голоси (фінал)	Симфонічний оркестр. Групи інструментів симфонічного оркестру — струнні, духові, ударні. Диригент (повторення). СММ: С. Прокоф'єв “Петрик і Вовк” (фінал). ХТД: Л. Масол “Кольорова гама”. Поняття “симфонічний оркестр”	Відтворення казковості й таємничості за допомогою кольорів — теплих чи холодних, світлих або темних. СОМ: Е. Ерл “Казковий ліс”; С. Вілер “Казкова країна”. ХТД: роздмухування плями та пошук образу; створення диво-пташки або лісу з кольоровими деревами (акварель, роздмухування плями)	
26, 27	Ой хто Миколая любить	Зимові свята. Свято Миколая. ХТД: укр. нар. пісня “Ой хто Миколая любить” (робота над якістю звука, артикуляцією, дикцією). Створення ритмічного супроводу на ударних інструментах (в ансамблі з вчителем). СММ: А. Вівальді, цикл “Пори року”. СОМ: Д. Леван “Узимку”	Кольори зими. Зимові візерунки. Роль лінії в передачі настрою художнього твору. СОМ: І. Вапнярська “Зима”. ХТД: малювання композиції “Сни зимового дерева” (воскові олівці, акварель)	
28, 29	Добро несе різдвяний янгол	Колядки, щедрівки. ХТД: поспівки “Коляд, коляд, колядниця”, “Щедрий вечір”, “Щедрик”. СОМ: М. Білас “Щедрівка”; В. Наконечний “Син Божий народився” (фрагмент). СКМ: к/ф “Один дома” (фрагмент “Щедрик”). СММ: українські колядки та щедрівки (“Старий рік минає”, “Нова радість стала”, “Щедрик”). Поняття “колядка”, “щедрівка”	Вертеп. Герої вертепу. Витинанка. Симетрія у витинанці. СОМ: вертеп, герої вертепу. ХТД: вправи з вирізання симетричної витинанки; виконання різдвяної листівки (папір, картон, фольга тощо). Поняття “вертеп”, “витинанка”	
30	Узагальнення знань			
31	Підсумок роботи за семестр			
32	Резерв			

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

(За підручником О. В. Калініченко, В. В. Сергієнко)

16 годин (1 година на тиждень)

Олена КАЛІНІЧЕНКО, кандидат педагогічних наук,
Національний авіаційний університет, м. Київ

№	Тема	Дата
1	Колективна композиція “Найкращі літні враження”. Виділення головного в композиції. Ознайомлення з різними видами графіки та живопису на прикладі репродукцій художніх творів	
2	Ознайомлення з твердими і м'якими графічними матеріалами та особливостями їхнього використання. Вправлення у проведенні ліній, які допоможуть зобразити різні дерева твердими і м'якими графічними матеріалами. Створення композиції “Лісова галявина”. Способи передачі простору	
3	Виразальні можливості точки, лінії, штриха, плями на прикладі репродукцій художніх творів із зображенням плодів. Вправлення у проведенні ліній, нанесенні штрихів (за формою), застосуванні точок у зображенні округлих форм, зокрема овочів, фруктів та ягід; накладання штрихів олівцями іншого кольору для утворення нових відтінків кольорів, зокрема у тінях. Створення композиції з двох-трьох (за бажанням учня) плодів “Свято урожаю”	
4	Силует (темний на світлому і світлий на темному) на прикладі зображень квітів. Створення силуетної композиції із зображенням квітів. Аналіз їх форми щодо узагальнення і спрощення. Встановлення рівноваги в композиції. Використання товстих круглих і плоских фломастерів для заповнення кольором великих площин і тонких фломастерів для контуру і деталей	

№	Тема	Дата
5	Колір як засіб виразності живопису на прикладі портрета, пейзажу, натюрморту, побутових сцен, виконаних олійними та акварельними фарбами (чітко виражено). Відтінки кольорів з демонстрацією наочних прикладів. Повторення прийомів змішування акварельних фарб на палітрі. Створення довільної живописної композиції “Чарівна палітра”	
6	Особливості роботи художника-живописця при написанні картин за уявою, з пам’яті або з природи. Вправлення у створенні відтінків кольорів, нанесенні мазків за формою яблука. Виконання зображення яблука з природи. Уявлення про власну і падаючу тінь	
7	Основні й похідні кольори. Теплі та холодні кольори. Вправлення у зображенні пелюсток квітів різними художніми матеріалами. Створення композиції “Осінні квіти”. Уявлення про послідовність виконання малюнка: від більших за розміром, простих форм із поступовим заповненням аркуша і деталізацією квіточок	
8	Ознайомлення з творами живопису, на яких зображено перший сніг, настання зими. Кольори без барвника — білий, чорний, сірі. Вправлення у створенні відтінків сірого кольору. Зображення поступових змін осінніх кольорів природи (жовтих, оранжевих, червоних) на зимові (сірі, чорні та білі). Композиція “Зима настає”	
9	Кругла скульптура та рельєф. Використання природних матеріалів для створення скульптури казкового персонажа. Застосування кольорового паперу, ниток, клею, пластиліну для з’єднання окремих частин скульптури. Створення скульптури “Лісовичок-чарівник”	
10	Фактура, її роль у створенні реалістичного та декоративного об’ємного зображення. Вправлення у способах нанесення фактури. Ліплення красуні черепахи: виготовлення окремих частин та їх з’єднання. Нанесення декоративної фактури на панцир	
11	Порівняння творів живопису, графіки, скульптури (круглої та рельєфу), виконаних із різних матеріалів на прикладі зображення риби (натуралістичного та образного). Підготовка основи для рельєфу. Створення зображення Золотої риби у рельєфі	
12	Архітектура, творчість архітектора. Складові частини та декор будинку. Зображення казкового будиночка чарівниці Гармонії, вибір декору. Використання виразальних можливостей фломастерів різної товщини	
13	Міський пейзаж. Способи передачі простору (розміри об’єктів на передньому і дальньому плані, їх різна чіткість, прийом загороджування). Зображення міста, де живуть митці, за допомогою силуету	
14	Декор, твори декоративно-прикладного мистецтва. Роль орнаменту в оздобленні побутових виробів, іграшок. Створення художнього образу тварини — традиційного новорічного сувеніру-символу наступного року. Доцільність застосування декору	
15	Виготовлення новорічної ялинки власними руками (на прикладі фотографій ялинок з різних матеріалів). Уявлення про симетрію на основі будови ялинки, де стовбур розглядається як вісь симетрії	
16	Повторення та перевірка вивченого у I-му семестрі	

ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ

(За підручником В. К. Сидоренка, Н. В. Котелянець)

16 годин (1 година на тиждень)

Наталка КОТЕЛЯНЕЦЬ, кандидат педагогічних наук,
Кіровоградський державний педагогічний університет
ім. Володимира Винниченка

№	Тема	Дата
1	ВСТУП (1 год.)	
МІСТО КАЗКОВОГО ЛІСУ (4 год.)		
2	Таємниці природних матеріалів. Предметна аплікація “Чапля”	
3	Як створити композицію із природних матеріалів. Аплікація з листя та квітів “Букет”	
4	Робота з природними матеріалами. Аплікація “Пейзаж”	
5	Аплікація з насіння і крупів. Аплікація “Соняшник”	
МІСТО НИТОК (3 год.)		
6	Виробництво і види ниток. Аплікація з ниток “Котик”	
7	Призначення ниток. Аплікація з ниток “Грибок-боровичок”	
8	Екскурсія до майстерні вишивальниць	

№	Тема	Дата
МІСТО ПАПЕРУ (8 год.)		
9	Згинання і складання паперу. Види і застосування картону. Гофрування паперу. Аплікація "Їжачок"	
10	Згинання і складання паперу. Аплікація "Лицарський щит"	
11	Згинання і складання паперу. Аплікація "Кулон"	
12	Згинання і складання паперу. Вітальна листівка. Листівка "Янголятко"	
13	Згинання і складання паперу. Складання та оздоблення конверта. Конверт для листа Діду Морозу	
14	Паперові об'ємні форми. Об'ємний виріб "Ялінка-складанка"	
15	Паперові об'ємні фігури. Розгортки прямокутних форм. Виготовлення подарункового кошика	
16	Паперові об'ємні фігури. Об'ємний виріб "Мишка-коробка"	

НАЧАЛЬНОЕ ОБУЧЕНИЕ ЧТЕНИЮ И ПИСЬМУ

для школ с украинским языком обучения

(По учебнику И. Н. Лапшиной, Н. Н. Зорьки)

32 часа (2 часа в неделю)

Ірина ЛАПШИНА, кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

№	Тема	Дата
1	Снова в школу. Ознакомление с учебником	
2	Учимся вежливости. Учимся слушать и понимать	
3	Мой дом. Начинаем читать и писать. Плавное слоговое чтение вслух	
4	Моя семья. Ь для обозначения на письме мягкости согласных звуков. Участвуем в диалоге	
5	Домашние животные. Ь для обозначения на письме мягкости согласных звуков. Учимся рассказывать по серии рисунков	
6	Дома в разных странах. Обозначение на письме безударных гласных [о], [а]. Плавное слоговое чтение	
7	Развиваем сообразительность. Буква Г. Участвуем в диалоге	
8	У нас гость. Звуки [г], [г']. Буква Г. Понимание фактического содержания прочитанного	
9	Домашние обязанности. Буква Я для обозначения на письме мягкости согласных звуков. Плавное слоговое чтение вслух	
10	Любимые занятия. Обозначение на письме безударных гласных [а], [и]. Быстрое зрительное восприятие слов	
11	Урок закрепления умений "Проверь себя!"	
12	Чудесные помощники. Народная сказка "По щучьему веленью". Буквосочетания ЧА, ЩА, ЧУ, ЩУ. Понимание фактического содержания прочитанного	
13	У нас гости. Повторение изученного. Развиваем навыки чтения	
14	Домашние обязанности. Обозначение на письме безударных гласных [о], [а], [ы]. Быстрое зрительное восприятие слов	
15	Учимся дружить. Обозначение на письме согласных звуков в конце слов. Плавное слоговое чтение вслух	
16	Учимся дружить. Закрепление навыков литературного произношения	
17	Осень. Учимся рассказывать по серии рисунков	
18	Урок закрепления знаний и умений "Проверь себя!"	
19	Осень. Учим новые буквы. Буква Ы. Плавное слоговое чтение вслух	
20	Учимся у природы. Звук [и]. Буква И. Учимся слушать и понимать	
21	Подарки осени. Повторение выученных букв Ы, И. Участвуем в диалоге	
22	Учимся у природы. Буквосочетания ЖИ-ШИ. Учимся пересказывать прослушанное	
23	Учимся дружить. Закрепление буквосочетаний ЖИ, ШИ. Развиваем навыки чтения и письма	
24	Урок закрепления умений "Проверь себя!"	
25	Детские забавы. Звук [э]. Буква Э. Плавное слоговое чтение и письмо	
26	Детские забавы. Буква Е для обозначения звука [э] и мягкости предшествующего согласного. Участвуем в диалоге	
27	Детские забавы. Буква Э для обозначения [и] и мягкости предшествующего согласного звука	
28	Детские забавы. Буква Е для обозначения звукосочетания [йэ]	

29	Детские забавы. Каникулы. Буква <i>Е</i> для обозначения звуко сочетания [йи]	
30	Урок закрепления знаний и умений "Проверь себя!"	
31	Детские праздники. Новый год. Учимся декламировать	
32	Детские праздники. Закрепление выученных букв	

ЛИТЕРАТУРНОЕ ЧТЕНИЕ для школ с русским языком обучения

(По учебнику И. Н. Лапшиной, Т. Д. Поповой)

122 часа (3,5 часа в неделю)

Ірина ЛАПШИНА, кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

№	Тема	Дата
1	ВВОДНЫЙ УРОК (1 ч.)	
В РОДНОМ КРАЮ (8 ч.)		
2	А. Пидсуха "Дума об Украине"	
3	Л. Обухова "В Киеве"	
4	"Илья Муромец и Соловей Разбойник" (былина)	
5	Т. Волгина "Город над Днепром". М. Пляцковский "Родные места"	
6	В. Орлов "Родное". А. Стариков "Мама и Родина"	
7	Обобщающий урок	
8, 9	Урок внеклассного чтения	
О КНИГЕ, О ЧТЕНИИ (2 ч.)		
10	В. Берестов "Читалочка". Г. Ладонщиков "Лучший друг"	
11	Е. Могиланская "Добрый друг"	
ШКОЛА (7 ч.)		
12	Б. Белова "1 сентября". Б. Заходер "Два и три"	
13	Н. Демидова "Оконная тетрадка". В. Орлов "Живой букварь"	
14	Б. Емельянов "Зеленая букашина"	
15	В. Голявкин "Как я под партой сидел". А. Барто "У папы экзамен"	
16	А. Светов "Волшебный орех"	
17	Обобщающий урок	
18	Урок внеклассного чтения	
ОСЕНЬ НАСТУПИЛА (9 ч.)		
19	И. Бунин "Сегодня на пустой поляне..."	
20	И. Соколов-Микитов "Художник-осень". А. Стариков "Отходит лето"	
21	О. Высотская "Что нам осень принесла?". Э. Мошковская "Где тихий-тихий пруд..."	
22	Н. Сладков "Осенняя елочка". И. Токмакова "Осинка", "Дуб"	
23	И. Соколов-Микитов "Улетают журавли"	
24	Н. Сладков "Золотой дождь". Ф. Тютчев "Листья"	
25	А. Блок "Зайчик". В. Бианки "Страшно"	
26	Н. Сладков "Почему ноябрь пегий?"	
27	Урок внеклассного чтения	
О КНИГЕ, О ЧТЕНИИ (2 ч.)		
28	Как нужно читать	
29	В. Драгунский "Заколдованная буква"	
О ДРУЗЬЯХ ХОРОШИХ И ВЕРНЫХ (8 ч.)		
30	В. Коркин "Не умею быть один"	
31	Л. Воронкова "Что сказала бы мама?"	
32	В. Осеева "В одном доме". А. Барто "Я люблю..."	
33	В. Драгунский "Друг детства"	
34	В. Сутеев "Под грибом"	
35	Е. Пермяк "Самое страшное". И. Мазнин "Давайте дружить"	

36	Обобщающий урок	
37	Урок внеклассного чтения	
О КНИГЕ, О ЧТЕНИИ (2 ч.)		
38	Движение глаз при чтении	
39	В. Сухомлинский “Я хочу сказать своё слово”	
ДЕЛО МАСТЕРА БОИТСЯ (14 ч.)		
40	Дж. Родари “Чем рахнут ремёсла?”	
41	М. Пляцковский “Кто что умеет”. И. Пивоварова “Кто построил дом”	
42	Е. Пермяк “Пичугин мост”	
43	Ю. Тувим “Всё для всех”	
44	Ю. Тувим “Всё для всех”	
45	Е. Пермяк “Иголкина родня”	
46	С. Гарин “Прозрачный слоник”	
47	С. Гарин “Прозрачный слоник”	
48	Молдавская сказка “Чудесный клад”	
49	Я. Дегутите “Руки человека”. Я. Тайц “Всё здесь”	
50	М. Глинская “Хлеб”. К. Ушинский “Два плуга”	
51	С. Вьяльял “Семь друзей Юссике”	
52	Обобщающий урок	
53	Урок внеклассного чтения	
О КНИГЕ, О ЧТЕНИИ (2 ч.)		
54	Чтение и память. Э. Успенский “Память”	
55	С. Маршак “Багаж”	
56	ИТОГОВЫЙ УРОК	

ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я

(За підручником О. В. Гнатюк)

16 годин (1 година на тиждень)

Лариса КУЗЬМЕНКО, Людмила АНТОСІЄВА,
вчителі початкових класів, ЗОШ І–ІІІ ст. № 133, м. Київ

№	Тема	Дата
ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ (4 год.)		
1	Вступ. Що вивчає предмет “Основи здоров'я”	
2	Індивідуальні особливості росту й розвитку учнів. Практична робота: вимірювання зросту і маси тіла	
3	Здоров'я і хвороби. Профілактика захворювань	
4	Інфекційні захворювання. Захист від інфекції	
ФІЗИЧНА СКЛАДОВА ЗДОРОВ'Я (9 год.)		
5	Розпорядок дня школяра. Практична робота: складання розпорядку робочого дня	
6	Порядок і дисципліна	
7	Навчання і відпочинок. Користь активного відпочинку. Практична робота: планування вихідного дня	
8	Ранкові і вечірні гігієнічні процедури. Практична робота: як правильно доглядати за порожниною рота	
9	Культура харчування. Вітаміни, їх значення для здоров'я. Практична робота: вибір корисних для здоров'я продуктів	
10	Правила поведінки за столом	
11	Фізичні вправи і здоров'я	
12	Правила і процедури загартовування. Практична робота: гра “Одягни ляльку”	
13	Узагальнення і систематизація знань учнів. Контрольна робота	
СОЦІАЛЬНА СКЛАДОВА ЗДОРОВ'Я (15 год.)		
14	Права дитини. Обов'язки дитини вдома і в школі	
15	Спілкування. Умови взаєморозуміння. Практична робота: моделювання ситуацій невербального спілкування. Гра “Вгадай слово”	
16	Підсумок роботи за семестр	